

jehož si obzvláště vážil. Při loučení s tímto světem povzbuzoval B. Jana Černého k vytrvalé práci v Brandýse n. L. a svého syna Arnošta zavazoval k spravedlivé péči o poddané, zvláště o chudé, vdovy a sirotky. V Arnoštovi měl opravdu věrného následovníka v upřímném bratrství. Ale pro přítomnou situaci bylo na povážnou, že se i pan Arnošt i litomyšlský Bohuš Kostka brzy dostali do napětí s panem z Pernštejna z hmotných důvodů a naštěstí na sblížení obou církví tou cestou opět klesly.

Veřejná polemika s kněžími spěla však v letech 1543–1544 k závěru souhrnným vyličením sporu spisem Augustovým „Pře Jana Augusta a kněžstva kališného“ a odpovědí bývalého administrátora Martina Klatovského „Rozsuzování upřímné“. Augusta tu hájil zejména právo, ano povinnost Bratří dělit se od porušené církve. Za církev Bratřím nejbližší prohlašuje přitom jednotu luterskou, s níž však se sjednotit brání vzdálenost místa i rozdíl v jazyku a pak i mravní nedostatky jejich služebníků a lidu. Novoutrakvisty zdaleka nepokládá za tak pokročilé, aby je kladl na roveň luteránům. Jestliže podobojí — a to platilo tehdy i o novoutrakvistech — tvrdí, že kněžství může být uděleno jen na základě apoštolské sukcese, tedy z rukou biskupů římské obediencie, ukazuje Augusta, že sbor či obec má právo kněze si zvolit a ustanovit. Mluví tu na adresu novoutrakvistů spíše ve smyslu Lutherově než jako Bratr; Bratří přece sbor od politické obce důsledně odlišovali. — Klatovský psal umírněně. Vyslovil i politování nad polemikou, kterou Petr ze Zásadí rozpoutal. Vysvětloval, že by i podobojí zásadně připustili volbu kněze jiným knězem nebo obcí, ale varoval před nebezpečím nepořádku, který by odtud vznikl. A ne neprávem připomněl Bratřím, jak daleko zašli v bojovném zápalu; B. Lukáš by je za to jistě nenechal bez trestu. Vskutku si Bratří v této věci dovolili tón velmi ostrý a jejich výpady proti druhé straně sotva mohly prospět předsevzatému sjednocení. Výstup z ústraní stal se příliš hlučným a Jednotě nemohlo být zdrávo, že svým odpůrcům dala právo k výtkám opuštění tiché cesty trpělivosti. Brzy jí bude znovu potřebovat.

Jakousi odpověď na smířlivé hlasy se strany podobojí mělo

snad být české vydání „Apologie“ z r. 1538, na němž se usnesla Úzká rada r. 1545 [D 163]. Poukazy k společné základně všech českých stran vzešlých z husitství mísí se tu však s novými stesky na nepřátelství utrakvistů. Toto české zpracování „Apologie“ zůstalo v rukopise.

A S DRUHÉ strany došlo právě v posledních letech vyličené polemiky k pokusu obdobnému snaze Augustově, který však Bratří odmítali velmi rozhořčeně: k pokusu připojit Jednotu k církvi podobojí, v níž by se ujali vedení pokrokoví utrakvisté za iniciativy nám známého bývalého Bratra Václava Mitmánka.

Mitmánek se z Basileje, kam jsme jej sledovali, dostal na čas až do Paříže a meškal pak opět ve Vitemberku až do r. 1537, kdy jej bratřští Starší povolali zpět do Čech. Tu se Mitmánek, vlivem luterství Jednotě zhloubi odcizený, s Bratřimi rozešel jako se zatmělými, neupřímnými mnichy a pyšnými, nesnášlivými sektáři a velmi jim vyčítal neupřímné jednání vůči němu. Odešel k podobojím; a jako prve v Basileji shledával, že Boží milost není přivázána k Čechům, ale i jiné národy mají na ní podíl, tak nyní velebil v listech svému otci dobré lidi, s nimiž se setkal ve straně podobojí. Kristus není vězněm těch mníšků [Bratří], ale má své věrné i tam, kde oni vidí vládu Antikrista. Popíral nyní, že by Bratří měli příčinu dělit se od české církve a toužil po vyrovnání rozporů v českém protestantismu, aby byla vytvořena jednotná česká národní církev evangelická na husitských základech. Opustil luterství, k němuž se byl na čas hlásil, připojil se docela k církvi podobojí a přijal její obyčeje a řády. Na adresu Bratří přitom podotýkal, že se i oni vrátili k leccčemu, co dříve na husitech haněli. Aby mohl v české církvi působit, zjednal si v Itálii kněžské svěcení [patrně u biskupa, jenž od kandidátů z Čech nežádal odpřisáhnutí kalicha] a přitom i doktorát bohosloví.

Proti Bratřím nyní vystupoval útočně. Přidružil se ke kněžím podobojí v jejich polemice, upíral s nimi Bratřím řádné kněžství a tvrdil, že není radno od nich přijímat svátosti; Bůh je svěřil církvi, nikoli sektě. A vytýkal, v té době věru již neprávem,